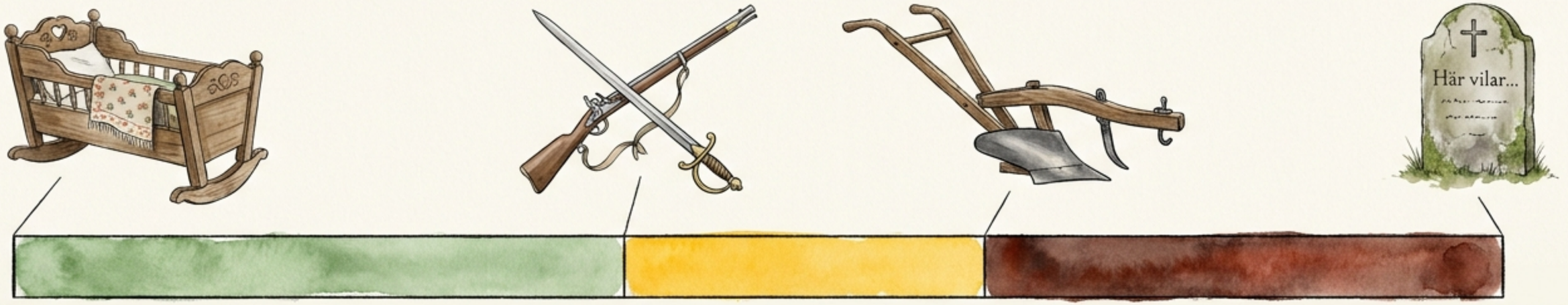

Ett svenskt 1700-talsliv: Jan Andersson Ternström

Från kronans soldat till uppländsk torpare (1725–1794)

Gemini Notebook

Ett liv i tre akter

1725 1759 1774 1794

Ursprunget
1725–1758

Födelsen höljd i källornas dunkel. Tidigt äktenskap med Anna Ersdotter i Almunge.

Soldaten
1759–1773

Antagen vid Upplands regemente. 14 års tjänst inklusive Pommerska kriget.

Torparen
1774–1794

Avskedad. Flyttar till Funbo, återtar sitt namn och lever som torpare till sin död.

Gemini Notebook

Det dubbla ursprunget

Källa 1: Generalmönsterrullan	Källa 2: Husförhörslängden (Funbo socken)
År: 1725–1726	År: 1728
Plats: Stockholm	Plats: Almunge
Syfte: Militär registrering av kronans manskap.	Syfte: Kyrkans lokala kontroll av befolkningen.

Historisk insikt: I 1700-talets Sverige var exakta födelsedata ofta flexibla; kyrkans och militärens register levde sina egna liv.

Gemini Notebook

Förvandlingen till kronans man (1759)

Jan Andersson.
Redan gift med Anna Ersdotter.
Bosatt i Tadinge, Almunge socken.

Nytt namn: Johan Andersson Tärnström (Soldatnamn tilldelat för att undvika förväxling bland alla ”Anderssöner”).

Regemente: Upplands Upplands Regemente.

Kompani & Rote: Rasbo kompani, Tadinge rote.

Nummer: Soldat nr 97.

Gemini Notebook

Ute i fält: Pommerska kriget (1757–1762)

Tärnström överlevde en brutal kampanj. Sjukdomar och umbäranden skördade ofta fler svenska soldaters liv i Pommern än själva striderna.

Gemini Notebook

Ett osentimentalt avsked (1773)

Sannolikt märkt, krympt eller utmärglad av 14 års hård tjänst och fältliv.

Fysiskt inkapabel att längre klara de stränga kraven för marsch och strid.

“Liten. Oduglig. Kasseras.”

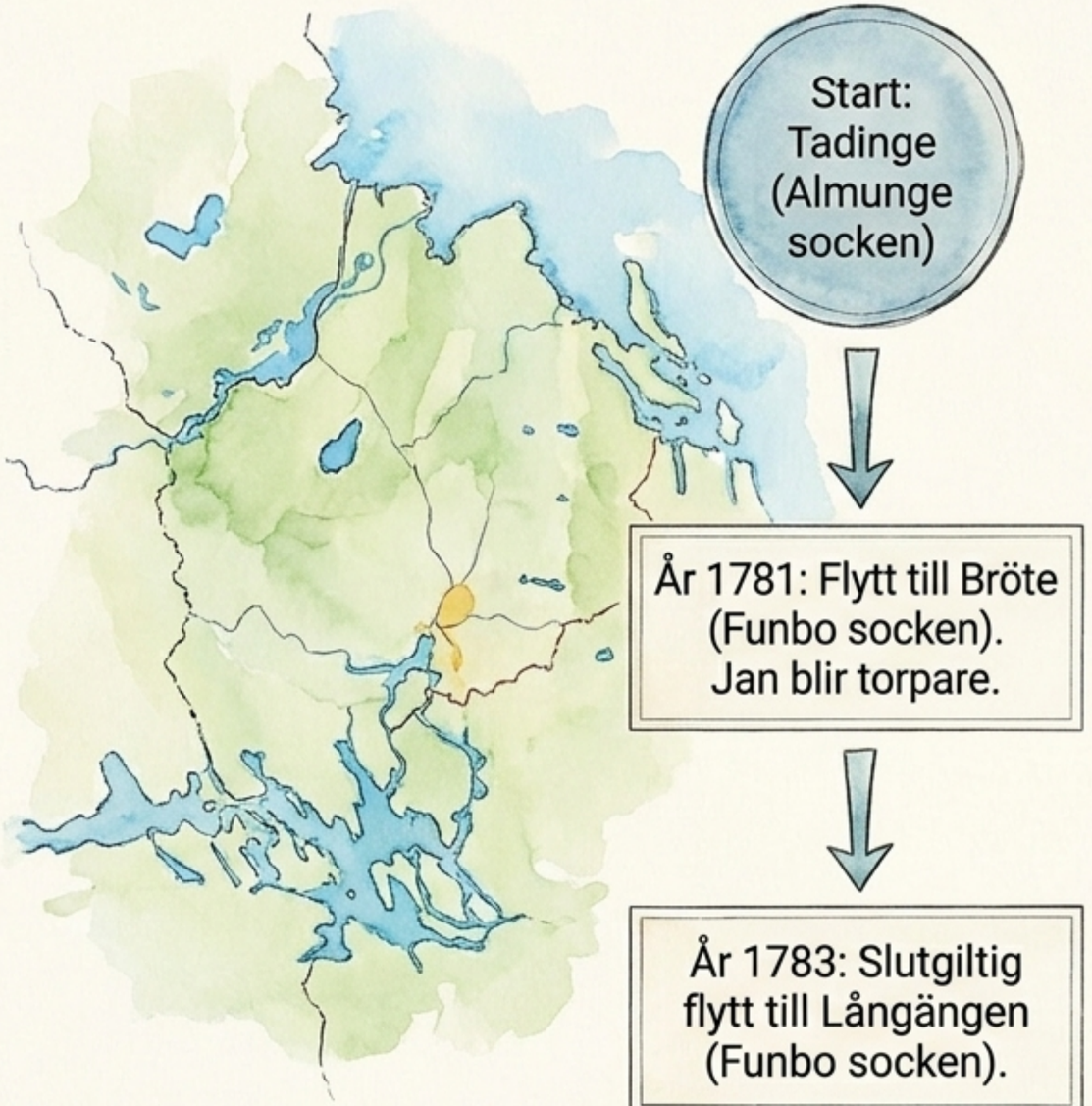
Den byråkratiska, standardiserade termen för ett militärt och medicinskt avskedande från rullan.

Gemini Notebook

Återkomsten till jorden och namnet

Efter 14 år lade ”Johan Tärnström” uniformen åt sidan och blev återigen Jan Andersson. Tillsammans med hustrun Anna Ersdotter började nu ett nytt liv som torpare.

Gemini Notebook

Livet som torpare i Långängen

Torpet: Ett litet arrende där Jan och Anna levde de sista 11 åren av hans liv.

Arbetet: Dagsverken (fysiskt arbete) åt markägaren i utbyte mot rätten att bruka en liten bit mark för eget uppehälle.

Kontrasten: Från det inrutade, hierarkiska militärlivet till jordbrukets cykliska och slitsamma vardag.

Gemini Notebook

Slutet i Funbo (1794)

Dödsdatum: 13 april 1794 (Långängen, Funbo socken).

Begravd: 21 april 1794.

Dödsorsak: ”Slag”. Den historiska medicinska termen för ett plötsligt, slående sjukdomsfall—i modern terminologi oftast en stroke eller hjärnblödning.

Gemini Notebook

Ett mikrokosmos av 1700-talets Sverige

Jan Andersson Ternströms livsresa speglar den vanliga människans lott i det gustavianska Sverige. Formad av statens krigsmaskineri, registrerad i kyrkans böcker, och slutligen bunden till den uppländska jorden.

Källor & Forskning: Sammanställt utifrån forskning av Håkan Jansson, Husby-Långhundra (via Håkan Bergström, 2010).

Gemini Notebook